

Норуот үөрэҕиринтин үлэһиттэрин профсоюзна учууталлар уусуран самодеятельностарын көрүүнү саҥалаата. Бастакынан Чакырдаабы Куйбурга дьаһытисер Диринг, Чакыр, Хайахсыт оскуолаларын коллективтарга көрдөрдүлэр. Хайахсыттан Евдокия Лукина кыһылбахтаах ыраас нуолаһыннан дьыраһынтан, монологу иһиллэххитин тодорон, хаһын кыахтаарын көрдөрдү. Чакыр оскуолага репертуарыгар П. А. Ойуунускай айымньыларын балаҕа туһаммыт. Ити оскуола математикаҕа учуутада Василий Петров фокустарын жюри үрдүктүү сыһаалаата. Диринг оскуолага Дмитрий Диринский оҕорбут «Хэһтарин билбэт олох» дьаһ литературнай-музыкальнай композицияһын кытыһа. К. Романов «Кыһыл Ойуун», «Ойууннаах оҕо» айымньылары саҥалыһ тыһыһаан бьирбита болдомтону тарта.

М. ВИНУКОВА.

К Ы С Т Ы К

АРЫЛААХХА—ИНЧЭБЭЙ
ТИРБЭБЭ БЫСТЫБАТЫНАН

Архивлаахтар, сонхон
форматыгтайг анхаарал-
надлар даганы, государс-
тно үсөнхөөх буолаары,
ааспыт сэт олунгугут-
тай коллективнай пред-
приятинан сайдарга бэ-
лаарыммыгтар. Олон
сонхотан олүүчаас ил-
биз сирн-уоту, сүөнүү,
син уруусударыны,
уосай тулгалаар, ю-
ралдор, Тисенит техни-
каларын, эрдэ блары хол-
боон асепарк тарнамт-
гэр.

Сиргэ, сүөһүгэ хас биридэн үдэлтэй тайын устолотойдук бөлхөөрөн баран, баайынайылган бар-бытырга, төлөндөөх пардыаастарыгар биэрэн көвүрүүнүн кээжэ уопсайга 630-ча дыах сүөһү, ол иһингэр 230-ча маанынык, 407 сылга хаалбыт. Ула-хамнас бу сүүрү баайы харыстаан интэргэ, кээ-ыкта туоратарга туйна-йылар.

Кыстык манна эмнэ
бэрт кыларданнахтык

быхаарыяллар. Сүөбү үч
хотолуунан ыстатыллар.
От-мас кэмчигэ, үлэһин
илин тийбигэ сүрдээх.
От, өмөс көрдөххө, урук-
ку совхоз хаһаайыстыба-
тын санатар. Бу уопсай
хотолго турар сүөһүгэ
байыи тус прэктим, баа-
һым биар, оһон ити бары-
та холбоон байыбиг иккитэ
дир ой санаа дьонго да-
бигис илэ-оһуулар бада-
таах. Күннээри үлэ тэрээ-
һимэ, быа сүһүгэһинэ
быстарыңны кэлэ турар
быртэһэ-бир ыһаада
дыһалта ороһуута сүөх
быһаарылыыбат үлүгэрэ.

— Икътэдизэ сүрүн тал-
һаларбыт — от тизэллэртэ.
Ахсыһынны мй ортотуттан
автомолоһоһа тарыйан ху-
руорбуһунут эрээри, үлэ-
һэһэ суох. Уус-Алдан
Өсөөбүттэн 200 тонна
ылардаахһынныттан 70-ун
абаллыбыт. Алдантан 100
тоннаһы куутабит. Итин-
тэн бастаһы 13 тоннаһы-
тын ылан оморобут, хаа-
чыһыбата кууһаһа суох.
Айматтан 50 тонна соло-
мо абаллылһахтаах, элэ-

лэҕинэ сылгыта туһа-
ныахтыт. Тизэһинэ көлө-
һаада этэ, — динр нэһи-
лээккэ дыһалта бифылы-
һы солбуйааччы, эмиз да
производство бригаданыр-
а Д. Д. Портягин.

Ордук Алдан отугар комсомолчулар, багдлаахтар, Ошпо биир автомашинаны байырагтан сиратыннараллар. Тастаахын «биир-икки автомашинаны туруорар юна» дииллэр. Комбинормалар Золотинкага баар. Фонддарын толору ыдыраа сөөгүмүллэр. Аны саас уунан калара туох-ханын буолара, кырдык, былабаат. Ол эрсир ампта таллинта кыбытар. Уосайынар ит кэриге фонданын кэлэхтэх оту, бурдугу оройуон тэминнэн абыла, рара уонна ким кыһаллааарынан, сааһааһыттынмыан көрөн биирэр ордуу буолуо этэ дииллэр. Вилегич, хаһааһыстабалар бытарыйбыт кэмнэригэр, бу этин болдомтоого ылышпыан сөп гурдук.

Мистэва үлөһүн илгит

түүндэт. Ону суолу элбэгдэн бусаараллар. Уон сайга кыттысмет пайдаах 100-чакэ киһи баарыттан биллэн үлэдиэрэ—87. Атыттар ким үөрэнэ сымдар, ким олохон өлөр. Бһах төрүү илгэ эрэ оуох-маныха диэри тыһи биэрар.

Бигр да ынах төрүү илээ. Ити 230-ча ынахыктарыттан баара эрэ 50-үн сыныадаллар, он да күнгө бигрдэ. Барыта 10 ынахыкыт улааныриттан ынах арыйах. Күнгө 60 кг үүт ферма үрдүкүн мапар. Ынах ыктарааһына, эрдэ уолларына олбох. Төрүүх быйыл ороһу буолсу. Ити оһуһу мап саптарына табинта. Алта оһуһахтарыттан иккитэ эрэ ынаастаах дүрдүк. Искуственнаа өнөмдөөһинтөн байдала дикаастааһыттар. Орос-буоттаах дииллэр. Ынах бикс гиминиттан биирин сыныаһа элорон итинник этэр төһө оруннааһа эбитэ буолла.

Сылгы турута мөлөөн эрери баян. Сылгыны маассабайдын аңатар шаади буолбут. Онуоха анылык кэмчи, хабыы суох. Сылгыга анаан бу минн-

нэгдэн салгаж нурдуу, 120 тоннаны ухпууттар. Ол хайдах да тиймээ суух. Онууха Амиматан илгэхтээх соломолорун сэргэ, Алдантан ыларга збни 60-яв тонна оту сайааллаазабыттарыгар эрүүлэлэр.

Күнгөз яншызына 5-тин кг, ыччат сөрбүтэ 3-түү кг от, 1-дин кг комби-коры барыллар. Мантан саас 80-ча тонна сиилэстээхтарин туһаныахтаахтар. Дулганы кырабатыгы, соҕуоуулааһыны биллэниэмат. Ыһаарыныта судургу — кырабатар агрегат суох.

Нодорууска улахан дэи булар да, ынах сүөлү илэрзэ сыттан 300-чэкини адылабыт. Бланыйык 80-ча бырыныана уулаах. Маныык туруктуулар одорон быйылгы булгуччулаах поставаларын, государствода туттарыыларын экис, үүзкэ аасыт сыз, изомейинин оторбууттар—260 тонна үүз, 79 тонна эт туттарыллыахтаах. Эт аасыт сылга кыл мүлчү толорулазубутун, үүт кыаллы-батырын санаттааха, бу кыабы таһынан былааннар. Ыыр ыкытан үүзү талык бунатын намыаах. Ыдырыыан ынах ахыт-

төн 1077-дүн кг уут нам-
мыта, итн оройуон орто
нөрдөрүүтүтүн 226 кг
намынах. Нырабын, нуду-
ну деловой ылым туһаан-
наарынан 50 уонна 38
бырыһыан эрэ буолбута.
Үчүгэй дэн, арай, сүөһү
көннүһүн өлүүтө лаппа
арыйатылыһна. Ааспыт
сылга 16 өлө. Итн иллэ-
рээ сыл 72 этэ.

Арьсдаахтар бийл-
гцтан аны таваарыстаа
буоллудар, бэйэ бас
биллнүгэр бузатыннаахтын
иридилэр. Аны тууу буз-
буттарынан, ыбыттары-
нан дохуоту алхсаллар.
Оттон онуук буолларына,
сүөһү итинин тутаах
боннурусстарынан утум-
наахтын дьарыстанааллара
маддата көстөн турар.
Сүөһүнү ууһатыытан са-
лаан бородууксууһаны
ылыыга тийи оройуотта
тйһах миэсталаахтар.
Туох чорбойбуу барытын
от аһымак булууга, ол
түһүлгүтүгэр ыкта оло-
рон сүөһүттан итэҕэс үү-
тү, төрүүдү ылыы—«со-
буор барыта» ээтиэх.
Дэо, кыһалда дьосторун!

С. СМЕРНИКОВА.

ТУСПА БУРУО ТАБААРАЛЛАР

Хонон турдах айы
олохпут сайдыгта салад
ларын дуу эбэтэр төнгүү-
гэ нэриллэрин дуу
субу д н э н этэ
охсубат буолан илэбит.
Сыана, үлүбээй үрдүү ту-
рара ийинин улаханнын
сорушат да буолла. Ону
үүйбэ-хаайа тутар туох
кыях баарын, ол хайан
олоххо илтирэхтээгин,
арай, саламта үрдүү чып-
чаалларыгар билэн эрдэх-
тэрэ,

Туох да диабет иһин
сөбүлүүр дуу, сөбүлээбэт
дуу риннокпыт сыһыанна-
һыларыттан туора хаа-
ман тахсар суолбут суох.

Бишнаха, сүрүннээн, сүөһү интэринээн аал буолан олорор дьонго, үлэбинтэр хамнаспыттар, хаһаайчыларын төрүтүннэр олбу-солбу ударыйылар- тэлэрийннэр сүһүөх-сүһүөх кииртэ-лэтиилэр. Сир реформата, пайы үлэстэн—бу барыта интэрин кытта дьүөрөлөһөр. Совхозтар үрэл-

лэн, кишилэр онуларыгар
пайыштарынэн бааһынай
хаһаайыстыбалара, табар
рыстыбалар, колхозтар тэ
риллиннэлэр.

Одгулууна найзлагар билэгсн тургууан тус тусна, аатгаа суулаах 18 баайнай хаагайсыгбаатар баар. Ниндлэртэн биридэс тара—урут колхоз, нэдин совхоз биригэдэтн билэгсн асарбат Урэх Күерээс асарт сым өккэра кинирэх ниндэ тэрилдэбит «Хонду» дигн баа билэгн хаагайсыгбаатар Нтн нурдуд оройуон биригэдэтн билэгсн асарбат

Ханга баатарар үлэ өгс
рон таһаарынга сайаар
тэрийэр үлэһитэртэн ула
хан тутуулуннах буоларын
дьон үчүгэйдик билэр
Төгө да ааспытын иһин

түүнийг салаааччид
син бигр ахтылааччид
суухтааччид да днэх
сон. Холбоур, произво
ство бастыг тэригээчи
лэрэ Христофор Христоф
рович Матвеев, Николай
Михайлович Калитоно
куурэн-хааран үлэлзэ
биримэлэригэр үрэх-үг
рэлэр республикада тийш
аатыраллара, Кэлин, орду
бу чугастааы сыйларга
учаастанна биргэдэйндрэ
сотору сотору ударыбьст
тара, үнүнүк, олохтоох
тун үлэлзэбэтэхтэрэ. Бэ
йэтэ да нэрэн-сааран нэм
нэ үдэ-хамнас тигнары
түспүтүн, мнхалыы-тогул
луу, туохха барытыгар
туормастаныы, хаалыы
буолбүтүн, ама да аасты
тын ичин, мэддэһиллэбэт
ини.

Хайаайыстыба кыстына хайдах төрүнэн иинрибин, салты ханнык болуруостар быһаарыллахтаахтарын салайааччыларэ

Илларион Илларионович
Яковлев бу курдук кәһ-
сәһитә:

— Сайн бэлэнзэмийт
оту нэстэйг мидарыгэр
нигдлээхтээх сүөһүгэ үос
үлээрэн аһыгыг бөлөн-
сатан огторбушт. Зоотех-
нической нуорманы тутуна
сатаабыт үрдүнэн, нуор-
мава син биир тиибэт.
Маннык; балаһыннаҕа
сүөһү ахсаанын сарбаһан
намар сыллардаагы үлээр
— эти үүтү огорон таһа-
рыга оҥустармаххын соп.
Очототугар манньа боппу-
руос нуоройаҥ тахсар.
Уонча сыллаарыта оро-
йуонига сүөһү аһыгыгын
үтүөрү өртүн бааһынаттан
ылар туһунан сүрдээх кэс-
ниллээх ыра санаабыт ум-
нулуунна даҕаны быһыы-
лаах. Уонунан сылларга
оройуонига алгардаас сири,
бааһыманы огторууга үтү-
миннээх үи орсукуоттам-
мьт буолуохтаах. Ол гы-
нан элбэх сыллаах оту.

нүүх маансын үүнээрхи билигтэй дараахь квантны тархалал юм. Ол түмүгэр атын оройоннартан от-мас тархалал элоробут. Билигт баайнай халайхсыг ба-быт, сян атыгтар курдук, эбиң Нуотаранан. Нам оройонунан талайиан оттоото.

Нуготарада байаларыг оттообут отторун тахан бүтээн олоролдор. Нам бройуныг Үөдэйгэр ыкс күнүн баламнан, прес-тэн, тасхыбыг отторун шөфтө «Агропромстрой» мехколхозта бүс-бүтүнүү тизин адалан биэр-бит. Огон манан саас синир отторун ыбыылары-гар үнтүбүттар.

Ыанынны уюна субан
сүөһү турар хотонноругар
эбни абыллы онотуллаар,
иһа түмүгүр сүөһү-ас бы-
на түһүүтэ, ырыгынаааһы-
на билингитэ таһса илин
Бааһылай хаһаайыстыба-
та мабыт үүтүн үрүктү

курдук оройуон киинигэр
биллэрбэниэ, чугастыы
Дирингээди арыы сыйбар
надьон туттарар эбит.

Халһааһыстеебада манһа тэвэ сымгы кыстыгар урагы болдогото ууруллар. Манһаха күһүһүттэһи үлэхманас сүүрүнэммит. Халһаһи манһаһыһиһи аттарыһи, эдэр сымгалары эрдэттэн аһатыһага туруоруу бийаһыһи кыстыгы сүүтүгэ суох мүлчү түһэргэ эрдэһи үөскэтэп.

Ити мурдук, «Хонду» баянмай хаһаайыстыбата нэстэк түмүгү дэзаны майданардан көрөр эрэх-турах балаһымнааһаах. Мантыкан барыта, ис-ин-гөр киирдэххэ, сайдыыта туох эрэ эрэкэһиндээх эрэл кыыма, уонна инни-китэ көбүлүүр күүс баа-рын итэбэстэргэ дылы. Урэх-күөрөлөр туспа бу-руу-тарайа таһаарынан ыла-хаһаайыстыба буолан оло-роллоро ордук абит дии саныдьтын.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

ИСТИН БЛАСИИИ

Аасыгт нэддэлэ-өрөбүд күн баарыстыба номмерческый ди- нэритер Мугудай 30-ча сулуулах ристора К. Н. Журинов байна бидистилар, нрз-хоро көксатти.

«СО» порт.

Төрөппүттэр санаалара эмнэ аахсыллыахтаах

(Чурапчы орто оскуолатын тутулун уларытыы туһунан)

Түбүкөн дьарыктанарыгар усулуобуйаны тэрийи. Николай Семенович этэринэн, билиннэ оскуола кыччаттылар туһунан төрүт оскуола I—IX кылаастар, ыччат үөрэнэр киннэ (X—XI), гимназия (үрдүк үөрэххэ бөлөмнөр оскуола) баар буолуохтары сеп. Автор ити оскуолалар сүүрү болгомотторун оҕону үөрэттэ уонна учууталлар маастарыстыбаларын үрдэттэ үлэлэниэхтэрин бэлэтир. Ол иккиттэн бу оскуолалар күн иккис агарыгар тусту салалталаах, үлэит-тэрдээх үөрэтэр-продуцир-твеннай коммерческой кини баар буолуохтаах. Ого ити иккиттэ эбн дьарыктанан, нурууоока сылдьан дьобурун са-йынарарыахтаах. Коммерческой маарыны, кафе.

бизнес-кылаас уонна сэдэстата үлэтир, тутар-өрөмүөннүүр биригээдэ тэриллэхтээхтэр. Ол түмүгэр оҕо үөрэнэр бөтөрүгэр үлэ киниискалаах уонна идэни баһылааһын туһунан докумуоннаах буолуон сеп.

Иккис бырайыагы ыччат үөрэнэр кинини учууталларын бөлөҕө (директор Н. Н. Дыковский) онорон киллэрбит. Бу үлэ Жирков бырайыагар майгыныыр эрээр, оҕо күн иккис агарыгар үөрэнэр оскуолалар дьарыктаннаахтаны бэлэтир. Итэр-үөрэтэр үлэ бири сүүрүнээх буолуохтаах, бири салалтаттан продюсир-твеннээх дьон санаагы туһаллар. Итиннэ таһынан ыччат үөрэнэр киннэ Чурапчытаагы СПТУ филиалын быһытыынан тэрил-лэн. ыччат идэни ылан олоххо бэлэмнээх буола-рыгар туһаайан үлэни тэрийиэххэ септөөрүн туһу-нан эттилэр. Бу хайысханы тэрээһин үлэ бара ту-рар эбит.

Үһүс этинин Чурапчы орто оскуолатын иһинэ тэриллэбит бөлөх киллэр-

бит. Ол этин быһытынан алын сүүһүс (I—IV кылаастар), орто сүүһүс (V—IX), үһүс сүүһүс (X—XI) дьон туһунан оскуолалар баар буолуохтаахтар. Үһүс сүүһүс оскуола иккис агы араасан, биридэрэ ыччаты үөрэтэр кини, иккис гимназия буолуон септөөрүн бэлэ-тириллэр.

Төрдүс үлэни Е. Н. Ермолаева киллэрбит. Кини сүүрү идеята—ханнык ба-барар оҕо сайдыытынан тутулууга суох бэйэтин бу-луурарыгар, дьобурун са-йынарарыгар усулуобуйа тэриллэхтээх. Бу оскуола (I—IX кылаастарга 100 оҕо үөрэнэр) үлэтин ис хоһооно билиннэ оскуо-латтан олох атын. Хас биридин оҕо бэйэтэ сеп түбүкэр программаны, ре-жисини, тэтиһини үөр-нэр усулуобуйата тэри-лэхтээх. Автор маһааха хас биридин оҕону төгү-рүчү үөрэтэн туох баар итэһини, ордуун булан минни сайдыытын сылык-таан итэр үөрэтэр үлэ тэриллэхтээрин этэр.

Дьон санаатын истэн

баран ханнык бэлэтир этэ. Чурапчы салыныагы этэ сиригэр төһөйөн сы-тар эрээр, салыныагы иһи-гар автобус кини баҕара-рык хоту сылдыбат. Кы-һын тымныыга, кэтэе ха-рантаа оҕо сылдыарыгар уустук кутталлаах. Онон төрөппүттэр аҕыстарын элэтир оскуолалар оло-рор сирдэринэн (илин, ар-баа, Мурун Тыымпыа) баар буолуохтаахтарын, өс-сө үбүлэһинэ кыаллар буоллар кыһаахтар туһу-най туруорсууа сеп этэ. Маһааха төрөппүттэр өйө-һөрбүт, толкуйдаһарбыт наада. Спенеордааһын бо-пуруоһугар үлэлэниэхти-нин сеп этэ дьон баа са-наабын тэрдэбин.

Көстөрүн курдук, Чу-рапчы орто оскуолатын тутулун уларытыыга ха-са этин үөрэттэлэр. Ба-бар, төрөппүттэртэн атын санаа эмнэ киириэ сеп. Уолсайынан, бу бопу-руоһу бары өртүнөн ыа-рантаан, сүбэни хол-боон ордуу табыастаах дьэбиллэти таллаһыты-ны сатанар. Оскуола би-линнэ тутулунан үлэни-рэ улам уустугуран иһи-сэ.

В. ДЕГТЯРЕВА,
үөрэх управленнети
итэр үлэсэ отделын
начальнига.

Нижегородский уоба-лас. Иккис сыллаагыта су-руйааччы Юрий Черни-ченко Россияга бастаа-нан фермерскэй табаары-стыбаны тэрийини көбү-лэбитэ. Конкуре түмүгү-нэн Клягининскэй оройуо-на 20 фермер 1300 гек-тар сирн ылытытара. Кре-дит астаран, кинилэр тех-никаны, снэмэлэри, араас наадалаахтарын булууну-тара.

Снимокка: Илья Коро-пенко кэргэнинин, үс оҕо-лорунуун, иккис эбэлэри-нин фермер буоллулар.

(ИТАР—ССТА).

Бэрэбиэркэ тугу көрдөрдө?

ЭЙЭЛЭНЭР САТАММАТ

Билырымн эригэр тэ-риктэлэригэр барыта 256 төгүл инвентаризация ы-тылыына. Инвентаризация Чурапчы эригинин пред-принимтэригэр 3 бөдөн итэҕэстэһинэ түбэлтэни арыйда. Ол курдук, «Гае-троном» маҕаһыныга сө-бүдүссэй Т. П. Федоро-ва, продавецтар А. Абра-мова, Р. Потанина, А. Дыковская олунуу 24 күнүттэн муус устар 8 күнүгэр дьэри үлэлэбит кэмнэригэр 34601 солк. 25 харчы итэҕэстэһини та-һаардылар. Продавецтар ити иһин үлэлэриттэн босхолоһулар, хоромнуу буруйдаахтаран толору ирдэниэ. «Кооператор» маҕаһыны (сөбүдүссэй М. С. Андреева) алта ыйтан эрэ кыра ордуу-кэм устатыгар 11273 солк. 87 харчыны итэҕэстэте, Оттон «Сельхозтехника» маҕаһыны (урукку сө-бүдүссэй Ф. П. Азимо-ва, продавецтар Т. Е. Попова, Н. П. Парфено-ва) үс ыйга 36081 солк. 62 харчы итэҕэстэһини, Хоромнуу толору туһаан-наахтаран ирдэниэ.

Мырыла маҕаһынын үлэтигэр (сөбүдүссэй Н. П. Богатырева, про-давец З. Г. Федорова) от-ыйын 15 күнүттэн ал-тынны 20 күнүгэр дьэри үлэлэһинэр 38806 солк. 62 харчы итэҕэстэһини-тэр. Продавец Федорова эригэр быраабылатын ку-руубайдык кэһин үлэтиг-тэн босхолоһула. Та-һаарбыт нөһүөтү туһаан-наахтаран толугергэ этил-дибитин Федорова кы-кырааччы аһаастаһан, дьаһаллара суут-силлэсти-лэ органныгар тунһа-һына.

Итэҕэстэһиннэр тоҕо таһаарыллылар?

Бастаһынан, туһаан-наах үлэтигэр эһини-иэстэрэ намыһах, ыһы-лаастар. Илэһиннэ, кө-мүгэр учуоту, оҕуоттаа-һыны онорон, сөркөһаһан

испэтэр, тигэһэр, маҕа-һыныга эригиниттэн киирбит харчыны ресест-раан графикар туттарба-тар.

Итэҕэстэһини сөргэ ордуулаһынылар эмнэ бааллар. Холбоһор, Дирин-нэһи уонна Сылаһаагы эригэр предпринимтарын биридин маҕаһыныгар туһаанааһынан 5686 итэһинэ 5843 солк. аты-лааһааччылартан ордуу-кэмны көһүнэ. Ордуу-лааһааччы документаһынай ревизиялар оҕуһулууну-лар да, улахан көһүү та-һаарыллыбата.

Маҕаһыныгар бөт ма-териальнай баадалара мө-лөтүүтүн, продавецтар үлэтигэр кыһааныытара кыратыттан маҕаһынтан уоруу түбэлтэлэр та-һаарылла тураллар. Бу Мындааһы, Мырыла, Сылаһа, Дирин маҕаһыны нарыгар сыһааннаах.

Бэрэбиэркэлэр пайди-наах инвентаризация көмү-сүүр сыллаахтар. Ол иһин билиннэ бу үлэсэ кооперативнай контрол-лары күүсэ тардабыт. Кинилэртэн ордуу кө-дүүстээх көмүс Г. Н. Миникин (Хайахыт), Д. А. Антанин (Хайахыт), Е. П. Макарова (Чурапчы), М. С. Посельская, Н. Н. Сиднев (Сылаһа) уо. д. а онордулар.

Инвентаризацияны сэр-тэ маҕаһыныгар, кини пенария уонна остоло-буойта 46 төгүл темати-ческой бэрэбиэркэ ы-тысала, көстүүт итэҕэ-стэр туоратылынылар.

Аны урукку «Холбос» респотребсоюзтан былаан-наах бэрэбиэркэ кэлбэт, эригэр тэриктэлэригэр хол-туруулу бүтүнүү рев-комиссия сүтэриллэр. Пайдиһаахтар бу да ко-миссия үлэтигэр ирдэбил күүһүрдэллэрэ сирдээх буолуоҕа.

А. МАКАРОВА,
райпотребсоюз ревко-миссиятын чилинэ.

Бюллетенга барыы сороххо кыбыстылаах буолуоҕа

Олохпур бары эйгэ-тигэр рынок, сыһаан-наһыылар улам өтөн киирэн иһаллар, кини тыһына күүһүрэр. Ол до-руобуйа да харыстабы-лым туннубата. Дьон «медицинабыт төлөбү-рдээх буолар үһү» дьон соһуйа, дьааххана да ыйыталаларын, көсөтэл-лэрин үгүстүк истэбин. Онон ити боппуруоһу төһө билэриһин сирдэ-тан көрөргө быһаары-ным.

Дьэ, онон страхово-вой медицина туһунан.

Үчүгэй өрүттэрэ. Үбү-харчытын көрүү принци-бу уларытар. Ону олохтоо-х дьаһалта уонна Сэбиэт бы-һаарар буолаллар. Көрү-лүбүт үп хайдах туһаан-наһыны депутатскай комис-сиялар контуруолга ыла-лар.

Иккиттэн, хас бири-дин тэриктэ бэйэтин үлэ-тигэр эһиниһэлэригэр аһаан усунуос төлүүр. Ол көһөрүлүбүт үбү таһы-нан эһин көмөҕө наады-бар (үлэтигэр аһахтык ыадыан) буоллаһына, эһин үп биригээтээх. Оҕу-отугар хас биридин тэ-риктэ үлэтигэр ыадыба-тын туһугар үлэтир ус-улуобуйаны тэрийэ сатыа-хтаах, хас биридин кини тэриктэлэригэр соһуу буол-бат, эһин ороскуоттары таһаарбат туһугар до-руобуйаны харыстааһынны ылыһахтаах. Билиннэ үгүс-тэр бэйэлэрин до-руобу-ларыгар бунатын кыһа-маттар—күнү быһа табы-тыллар, арыстааһынтан сибэстээх ырыы эһин-оһоһох, оһорон эрэ үлэлэ-ччилэр физкультуранан

дьарытамматтарын түмү-гэр сүрэхтэрэ мөлтүүр, остеохондрозунан ыады-лар о. д. а. элбэх.

Атын сайдыылаах дой-дуларга арыгытылар, та-бахтылар дьон ыарыда-тарына, бюллетеннара то-лору төлөһиэт усулуобу-йата эмнэ баар. Дьэ, да,

СТРАХОВОЙ МЕДИЦИНА ДИЭН ТУГУЙ?

«көрдөһөн ыһан» ыадыан баран, өссө онтууабын эи-төөс диир олохтоо да кур-дук.

Иһин аһахтыа ыадыа сатырыгар өссө бири тө-рүөт аһахтан үөскүүр. Өсөтүгүн амбулаторнай эһини буоллаһына, ыа-дыааччы харчыны стра-ховой общество төлүүр. От-тон стационарга ыарыы эһиниһэлэр стандартнай бирикмэттэргэ киирсибэтэх-хинэ, ороскуоту бэйэ тө-лүүрүгэр тиниһэбин.

Страховой медицина түөрт көрүгүнээх буолара сабадаланар.

Бюджетнай страховка. Бу оһолорго, студенттар-га, пенсионердарга, инди-литтэргэ, үлэлэбэт дьон-го иһинээ оһолонор уо-на оһолонор оһолор иһэ-лэргэ көрүллэр. Аһа да эһини курдук, мөһнө үп бюджеттан көрүллэр, де-путатскай комиссияларга-нан контуруолланар.

Булгучулаах медицин-скай страховкалааһын. Үлэ-тэриктэлэриннэ уонна биридиннээх дьонунан оһо-һулар. Хас биридин кини страховой компанияла-

ры кытта дуоһаар түһэр-сөн страхово-вой полис дьэни ыһаан сеп. Онон булгучу-лаах страховкалааһын программатыгар киирбэтэх ханнык эһин оһолорү ыһахтыаа ыйылар. Хо-лобур, поликлиникага уо-чарата суох көрдөрүү, ста-ционарга ордуулаах усу-

СТРАХОВОЙ МЕДИЦИНА ДИЭН ТУГУЙ?

«көрдөһөн ыһан» ыадыан баран, өссө онтууабын эи-төөс диир олохтоо да кур-дук.

Иһин аһахтыа ыадыа сатырыгар өссө бири тө-рүөт аһахтан үөскүүр. Өсөтүгүн амбулаторнай эһини буоллаһына, ыа-дыааччы харчыны стра-ховой общество төлүүр. От-тон стационарга ыарыы эһиниһэлэр стандартнай бирикмэттэргэ киирсибэтэх-хинэ, ороскуоту бэйэ тө-лүүрүгэр тиниһэбин.

Страховой медицина республикага быһыды-тан саҕалаан 1995 сылга дьэри сыһыа киириэҕэ. Элбэх уустук боппуруос-тар быһаарылаахтарын наада. Быһахтык ыла-ха, бири кини эһиниһэлэр тэриктэ төлүүр усунуоһун көмөһө төһө буолуон сө-

бүй? Бу үлэ усулуобуйа-тыттан, экологияттан, эһи-учреждениеларын таһы-мыттан, о. д. а. элбэх фантордартан турар. Ону ырытыахха, барытын ыһааһын хараһар ууран сыаналыахха, учуоттуох-ха наада. Кыра хамнас-таах тыа сиригэр дьонно ме-дицинскэй көмөнү оноруу-га таһаарылар бары орос-куоттары уйууруотара дуо? Итиннэ эмнэ олох-тоохтук толкуйдуурбут наада.

Төлөбүрдээх эһини киирини эһиниһэлэртэн да, биридиннээх дьонтон да бөлөһүннүн эһини. Эһи үлэтигэр категорияла-рын үрдэтэргэ үлэлэниэх-тэрин наада. Ыһаах бө-йэтин хармааньтан харчы төлөөн эһиниһэлэр буоллаһы-на, ирдэбилэ күүһүрэрэ саарбага суох. Саһа кин-и эһиниһэлэр бэйэтин тини-р ытарчатын өссө биллэриһэ, аһаан-суоттаан үлэтигэр кыһааннахтык ылаһаа күһэйиһэ. Тэри-ктэлэр, хаһаайыстыбалар, баһаарбаталлар да, олус чаастатык мадыар үлэ-тигэртэн босхолоһо са-тыахтара. Ол иһин хас биридин иһин до-руобу-тын тунсарынар, бөдөргө-төр иһин үлэлэһтээх. Ыч-чаттары ити тыһына ий-тиһэххэ, оҕо до-руобу-йаты-гар ураты кыһааныны ууруохха. Кини до-руобу-йатыгар ураты диир оһуу-ну онорор, күүсэ дьаһар арыгыттан, төбөхтэн ак-каастаһахха, физкульту-ранан, спордууан дьары-ганыахха.

Н. ТОРГОВКИН,
врач.

